

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

พ.ศ. 2551

นางสนธิกาญจน์ เพื่อนสงคราม
วิทยากรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานกฎหมาย 2 สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ตุลาคม 2568

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551

สนธิสัญญาฉบับพิเศษ
วิทยาการชำนาญการพิเศษ
ผู้เรียบเรียง

บทนำ

ในอดีตที่ผ่านมาของประเทศไทย เมื่อพูดถึงเรื่องความมั่นคงก็จะนึกถึงความมั่นคงของประเทศ ในรูปแบบของการป้องกันภัยรุกรานจากภายนอกประเทศ ที่จะต้องเตรียมความพร้อมหากมีผู้รุกราน ความมั่นคงจึงเกี่ยวข้องกับการมีกำลังทหาร ประสิทธิภาพของอาวุธยุทโธปกรณ์ ความมั่นคงจึงเป็นเรื่องของรัฐประเทศ¹ คำว่าความมั่นคงจึงถูกเชื่อมโยงเข้ากับอำนาจรัฐและการทหาร เพราะความท้าทายหลัก คือ การสร้างสันติภาพระหว่างดินแดน แต่เมื่อความขัดแย้งระหว่างรัฐไม่ใช่โจทย์หลัก เนื่องจากการเกิดปัญหาด้านความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีมากขึ้น ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม อาหาร โรคอุบัติใหม่ ประชากร เศรษฐกิจ และอื่น ๆ ทำให้การผูกโยงความมั่นคงเข้ากับการทหารเพียงอย่างเดียวไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้อย่างเพียงพอ ความมั่นคงจึงเป็นประเด็นสำคัญสำหรับการทำความเข้าใจสังคมการเมืองในปัจจุบัน ทั้งในระดับนานาชาติ ระดับประเทศ และระดับชุมชน เพราะปัจจุบันผู้คนในพื้นที่ต่าง ๆ ต้องประสบกับปัญหาหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็น การถูกล่อลวง การถูกกักขัง ถูกจับไปทรมาน ความยากจน ความอดอยาก การศึกษา ความมั่นคงถูกนำเสนอผ่านมุมมองและการแสดงความคิดเห็นของนักการเมือง ทหาร นักเคลื่อนไหวทางสังคม นักสิทธิมนุษยชน ทั้งทางหน้าหนังสือพิมพ์ ภาพข่าวในโทรทัศน์ และทางสื่อออนไลน์² ทำให้ความสนใจเรื่องความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมีเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ปัจจุบันประเทศไทยมีการเผชิญกับปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ซึ่งมีจุดเน้นอยู่ที่ความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งปัญหาอาชญากรรม ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งแต่ละปัญหาล้วนมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้น มีการทำเป็นขบวนการ มีการเชื่อมโยงเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อความมั่นคงที่ไม่อาจมองข้ามได้ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ เพื่อเตรียมรับมือกับสถานการณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้น

¹ วันชัย วัฒนศัพท์, ความมั่นคงคืออะไร ใครมั่นคง?, วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, (2553): 2.

² วิชดา สาคิตพร, ความมั่นคงไทย: ความท้าทายในอนาคต, วารสารสถาบันพระปกเกล้า, (2559): 6.

ความหมายของคำว่าความมั่นคง

นิยามของคำว่าความมั่นคง ที่ยึดถือกันในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปลายทศวรรษที่ 1970 มักให้ความสำคัญกับความสามารถของชาติในการปกป้องคุ้มครองคุณค่าภายในจากภัยคุกคามภายนอก เป็นสถานะที่ผู้ปกครองมุ่งหมายและธำรงรักษาไว้เพื่อคุ้มครองป้องกันส่วนประกอบต่าง ๆ ภายในสังคม การเมืองให้รอดพ้นจากภัยคุกคามต่าง ๆ ที่อาจจะมาภายในหรือภายนอกก็ได้ แนวคิดเรื่องความมั่นคง ภายใต้นิยามเช่นนี้ มีขอบเขตการพิจารณาที่จำกัดเพียงแค่เรื่องภัยคุกคามทางการทหารและการปกป้องเอกราชอธิปไตยของประเทศ และเป็นเรื่องคาดหวังที่ประชาชนให้กองทัพเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดบำรุงกองกำลังเพื่อต่อสู้กับอริราชศัตรู โดยมีหน่วยงานด้านความมั่นคงทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

ความมั่นคงในยุคปัจจุบัน องค์ประกอบสำคัญของความมั่นคงในฐานะสิ่งค้ำจุนระบบ ซึ่งมีมนุษย์มาอาศัยอยู่ร่วมกันที่ผู้กำหนดนโยบายด้านความมั่นคงยุคใหม่ต้องให้ความสำคัญจึงมีอย่างน้อย 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก ความมั่นคงพื้นฐานทางกายภาพทั้งภายในและระหว่างประเทศ ได้แก่ การทำให้ประชาชนได้รับการปกป้องคุ้มครองจากภัยคุกคามภายนอกประเทศ และสามารถอยู่อาศัยในบ้านเกิดเมืองนอนอย่างสงบสุขปลอดภัย ซึ่งความมั่นคงทางกายภาพจะเกิดขึ้นได้ก็โดยอาศัยการจัดตั้งกองทัพและการมีหน่วยงานเพื่อดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

ประการที่สอง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคม คือ โอกาสสำหรับประชาชนในการสร้างความอยู่ดีมีสุขภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่มีความรุ่งเรือง เจริญเติบโต และสามารถเข้าถึงได้อย่างเป็นธรรม ประชาชนมีช่องทางเลี้ยงชีพ มีรายได้เพียงพอแก่ความจำเป็นพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัย 4 โดยไม่มีหนี้สินเกินกำลัง รวมทั้งมีหลักประกันรายได้สำหรับการดำรงชีวิตในอนาคต

ประการที่สาม ความมั่นคงเชิงจิตวิทยา (psychological security) คือ การอาศัยกลไกต่าง ๆ เพื่อเอาชนะใจประชาชนที่มีได้หมายความว่าความเฉพาะประชาชนภายในประเทศเท่านั้น แต่ยังกินความถึงประชาชนในระดับประชาคมโลกด้วย โดยกลไกที่สำคัญนั้นมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจแบบอ่อน (soft power) ซึ่งหมายถึงการทำให้เกิดความพอใจ ยอมรับ และให้ความร่วมมือมากกว่าการใช้อำนาจแบบแข็ง (hard power) ในรูปแบบการใช้อิทธิพล กำลัง และความรุนแรงในการสั่งการ บังคับ หรือควบคุม

กล่าวอีกนัยหนึ่ง องค์ประกอบของความมั่นคงที่ประเทศต่าง ๆ ในปัจจุบันกำหนดเป็นยุทธศาสตร์นั้น ครอบคลุมทั้งความมั่นคงในความหมายดั้งเดิมที่เน้นเรื่อง บูรณภาพแห่งดินแดน (Territorial Integrity) เสถียรภาพทางสังคมและการเมือง (Social - Political Stability) ความเข้มแข็งและเป็นปึกแผ่นของเศรษฐกิจ (Economic Solidarity and Strength) การหลอมรวมทางวัฒนธรรม (Cultural Cohesiveness) และความมั่นคงในความหมายใหม่ที่ให้ความสนใจกับสมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม (Ecological Balance) ความเห็นพ้องต้องกันในหลักคุณธรรมและจิตวิญญาณ (Moral-Spiritual Consensus) และสันติภาพจากภายนอก (External Peace) ควบคู่กันไป³

³ เรื่องเดียวกัน, 9.

ความเป็นมาของกอ.รมน.

พ.ศ. 2484 อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ของสหภาพโซเวียตเริ่มก่อตัวขึ้นในไทย และได้พัฒนาเป็นพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) เป็นการต่อสู้ของฝ่ายประชาชนที่เชื่อมั่นในอุดมการณ์คอมมิวนิสต์จนเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของรัฐ

พ.ศ. 2508 เมื่อภัยจากคอมมิวนิสต์รุนแรงขึ้น พลเอกประภาส จารุเสถียร ได้ออกคำสั่งที่ 1/08 วันที่ 17 ธันวาคม 2508 ให้จัดตั้งกองบัญชาการปราบปรามคอมมิวนิสต์ (บก.ปค.)

พ.ศ. 2512 เปลี่ยนชื่อกองบัญชาการปราบปรามคอมมิวนิสต์ (บก.ปค.) เป็นกองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ (กอ.ปค.)

พ.ศ. 2516 เปลี่ยนชื่อกองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ (กอ.ปค.) เป็นกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

พ.ศ. 2523 รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้ประกาศใช้คำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 66/23 เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์และมวลชนที่เข้าป่า ได้รับการนิรโทษกรรมในคดีการเมืองทั้งหมด และกลับมาใช้ชีวิตตามปกติในฐานะผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย

พ.ศ. 2525 หลังจากภัยคอมมิวนิสต์ลดความรุนแรงลงแล้ว ปี 2525 รัฐบาลได้ปรับบทบาท กอ.รมน. ให้ปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เสริมความมั่นคงบริเวณแนวชายแดน แก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการปฏิบัติการทางจิตวิทยา เป็นต้น

ปัจจุบัน กอ.รมน. มีฐานะเป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ และรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กำกับดูแลการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ⁴

สัญลักษณ์ กอ.รมน.

⁴ ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา, อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของ กอ.รมน.,

พื้นภายในกรอบสามเหลี่ยม เป็นเครื่องหมายของธงชาติไทย
 ตราภายในสามเหลี่ยม ประกอบด้วย เครื่องหมายที่แสดงถึงการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันระหว่าง พลเรือน
 ตำรวจ ทหาร
 ครุฑ หมายถึง พลเรือน ซึ่งรวมทั้ง ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน
 โล่ หมายถึง ตำรวจผู้พิทักษ์สันติราษฎร์
 วงจักร หมายถึง ทหารบก
 สมอ หมายถึง ทหารเรือ
 ปีก หมายถึง ทหารอากาศ
 สีพื้นภายในวงกลม ประกอบด้วย
 สีเหลือง หมายถึง พลเรือน
 สีเลือดหมู หมายถึง ตำรวจ
 สีแดง หมายถึง ทหารทั้งสามเหล่าทัพ⁵

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 มีด้วยกันทั้งหมด 26 มาตรา แบ่งเป็น 3 หมวด เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีหลากหลาย มีความรุนแรง รวดเร็ว สามารถขยายตัวจนส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้าง และมีความสลับซับซ้อน จนอาจกระทบต่อเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต ก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ และเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน ดังนั้น เพื่อให้สามารถป้องกันและระงับภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วถึง จึงสมควรกำหนดให้มีหน่วยปฏิบัติงานหลักเพื่อรับผิดชอบดำเนินการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร ตลอดจนบูรณาการและประสานการปฏิบัติร่วมกับทุกส่วนราชการ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาความมั่นคง รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งในท้องถิ่นของตน เพื่อป้องกันภัยอันตรายที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในยามปกติและในยามที่เกิดสถานการณ์ อันเป็นภัยต่อความมั่นคงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง และกำหนดให้มีมาตรการและกลไกควบคุมการใช้อำนาจเป็นการเฉพาะตามระดับความรุนแรงของสถานการณ์ เพื่อให้สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ

⁵ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, ประวัติความเป็นมา, <https://www.isoc.go.th/about.php> (สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2568).

สาระสำคัญ

1. บทนิยาม

“การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อป้องกัน ควบคุม แก้ไข และฟื้นฟูสถานการณ์ใดที่เป็นภัย หรืออาจเป็นภัยอันเกิดจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ก่อให้เกิด ความไม่สงบสุข ทำลาย หรือทำความเสียหายต่อชีวิตร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ ให้กลับ สู่สภาวะปกติเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ไม่รวมถึงศาล และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

2. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

2.1 บททั่วไป

ให้จัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เรียกโดยย่อว่า “กอ.รมน.” ขึ้น ในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร มีฐานะเป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยวิธีการปฏิบัติ ราชการและการบริหารงาน การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน และอำนาจหน้าที่ของส่วนงาน และอัตรากำลัง ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด และให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร เรียกโดยย่อว่า “ผอ.รมน.” เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างใน กอ.รมน. และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รมน. โดยมีผู้บัญชาการทหารบก เป็นรองผู้อำนวยการรักษา ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เรียกโดยย่อว่า รอง ผอ.รมน. และให้เสนาธิการทหารบกเป็นเลขาธิการ กอ.รมน. มีหน้าที่รับผิดชอบงานอำนวยการและธุรการของ กอ.รมน. โดยให้รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และ เลขาธิการ กอ.รมน. มีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างใน กอ.รมน. รองจากผู้อำนวยการ และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่ผอ.รมน. กำหนด

ทั้งนี้ให้ผอ.รมน. มีอำนาจทำนิติกรรม ฟ้องคดีอุกฟ้องคดี และดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับคดี อันเกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. โดยกระทำในนามของสำนักนายกรัฐมนตรี

2.2 อำนาจหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

2.2.1 ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ ที่อาจก่อให้เกิด ภัยคุกคามด้านความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

2.2.2 อำนวยการในการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในกรณีที่มีอำนาจหน้าที่ เสนอแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานและดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ เมื่อคณะรัฐมนตรี ให้ความเห็นชอบแล้วให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามแผนและแนวทางนั้น

2.2.3 อำนาจการ ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการตามแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานตาม (2) ในการนี้คณะรัฐมนตรีจะมอบหมายให้ กอ.รมน. มีอำนาจในการกำกับดำเนินการของหน่วยงานของรัฐตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดด้วยก็ได้

2.2.4 เสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่ที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สร้างความรักความสามัคคีของคนในชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และความสงบเรียบร้อย ของสังคม

2.2.5 ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะรัฐมนตรีสภาความมั่นคง แห่งชาติหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

นอกจากการมอบอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแล้ว บรรดา อำนาจหน้าที่ของผู้อำนาจการตามกฎหมายนี้ ผอ.รมน. จะมอบอำนาจให้ผอ.รมน.ภาค ผอ.รมน.จังหวัด หรือผู้อำนวยการศูนย์หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นปฏิบัติแทนก็ได้

2.3 คณะกรรมการอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

ให้มีคณะกรรมการอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรคณะหนึ่งประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานและกรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน 18 คน โดยมีเลขาธิการ กอ.รมน. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนาจการแต่งตั้งข้าราชการ ใน กอ.รมน. เป็นผู้ช่วยเลขานุการไม่เกิน 2 คน โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กำกับ ให้คำปรึกษา และเสนอแนะต่อ กอ.รมน. ในการปฏิบัติงานในอำนาจหน้าที่ ของ กอ.รมน. รวมตลอดทั้งอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

2.3.1 วางระเบียบเกี่ยวกับการอำนาจการและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ในการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

2.3.2 วางระเบียบการปฏิบัติงานของ กอ.รมน. กอ.รมน. ภาค และ กอ.รมน. จังหวัด

2.3.3 ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการงบประมาณ การเงินการคลัง การพัสดุ และการจัดการ ทรัพย์สินของ กอ.รมน.

2.3.4 แต่งตั้งคณะที่ปรึกษา กอ.รมน. โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาค ส่วนต่าง ๆ

2.3.5 แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

2.3.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

2.4 กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในภาค

เมื่อมีกรณีจำเป็นในอันที่จะรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในพื้นที่ของกองทัพภาคใด คณะกรรมการโดยคำแนะนำของ ผอ.รมน. จะมีมติให้กองทัพภาคนั้นจัดให้มีกองอำนาจการรักษา ความมั่นคงภายในภาค เรียกโดยย่อว่า “กอ.รมน.ภาค” ซึ่งเป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อ กอ.รมน. มีแม่ทัพภาคเป็น

ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค เรียกโดยย่อว่า “ผอ.รมน.ภาค” ทำหน้าที่รับผิดชอบและสนับสนุนการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคตามที่ ผอ.รมน. มอบหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างที่ได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติงานใน กอ.รมน. ภาคและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รมน.ภาค ตลอดจนอาจแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รมน.ภาคขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้นและให้คำปรึกษาตามที่ ผอ.รมน. ภาค ร้องขอ

ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของ กอ.รมน. ภาค กฎหมายได้กำหนดให้ ผอ.รมน. มีอำนาจในการแต่งตั้งข้าราชการ และลูกจ้างของกองทัพภาค รวมตลอดทั้งข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในเขตพื้นที่ให้มาปฏิบัติงานประจำหรือเป็นครั้งคราวใน กอ.รมน. ภาค ได้ตามที่ ผอ.รมน. ภาค เสนอ

2.5 กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด

เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุน ช่วยเหลือ และปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน.ภาค ตามข้อ 2.4) ผอ.รมน.ภาค โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและ ผอ.รมน. จะตั้งกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “กอ.รมน. จังหวัด” ขึ้นในจังหวัดที่อยู่ในเขตของกองทัพภาคเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อ กอ.รมน.ภาค ก็ได้ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบและสนับสนุนการรักษาความมั่นคงภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัดนั้นตามที่ ผอ.รมน. มอบหมาย และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “ผอ.รมน.จังหวัด” เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รมน.จังหวัด และ ผอ.รมน. จังหวัด อาจแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รมน. จังหวัดขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการมีจำนวนไม่เกิน 30 คนโดยแต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในพื้นที่ทุกภาคส่วน เพื่อทำหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และให้คำปรึกษาตามที่ ผอ.รมน. จังหวัด ร้องขอ

3. ภารกิจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

3.1 การป้องกัน ปราบปราม ระวัง ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

ในกรณีที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และเหตุการณ์นั้นมีแนวโน้มที่จะมีอยู่ต่อไปเป็นเวลานาน ทั้งอยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานของรัฐหลายหน่วย คณะรัฐมนตรีจะมีมติมอบหมายให้กอ.รมน. เป็นผู้รับผิดชอบในการป้องกัน ปราบปราม ระวัง ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรนั้นภายในพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนดได้ ทั้งนี้ ให้ประกาศให้ทราบโดยทั่วไป

ทั้งนี้ เมื่อเหตุการณ์ดังกล่าวสิ้นสุดลงหรือสามารถดำเนินการแก้ไขได้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบตามปกติแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีประกาศให้อำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. ที่ได้รับมอบหมายสิ้นสุดลง และให้นายกรัฐมนตรีรายงานผลต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทราบโดยเร็ว

3.2 อำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. ต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

ในการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายตามข้อ 3.1) ให้กอ.รมน. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

3.2.1 ป้องกัน ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่ได้รับมอบหมายตามข้อ 3.1)

3.2.2 จัดทำแผนการดำเนินการตาม (1) เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อความเห็นชอบ

3.2.3 กำกับ ติดตาม และเร่งรัดหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการหรือบูรณาการในการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนตาม (2)

3.2.4 สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีพฤติกรรมาว่าจะเป็นภัยต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรหรือเป็นอุปสรรคต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรออกจากพื้นที่ที่กำหนด

ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตาม (1) ให้ผู้อำนวยการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการมอบหมาย เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และร่วมเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และหากการใช้อำนาจของกอ.รมน.ดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนผู้สุจริต ให้กอ.รมน. จัดให้ผู้นั้นได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามควรแก่กรณี

ในกรณีที่มีคำสั่งตาม (4) แล้ว ให้กอ.รมน. แจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดทราบพร้อมด้วยเหตุผล และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งได้รับคำสั่งให้ออกจากพื้นที่นั้น ไปรายงานตัวยังหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดโดยเร็ว ในการนี้ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าสังกัดดำเนินการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ หรือพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งดังกล่าว

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าว ถ้ามีความจำเป็นที่ กอ.รมน. ต้องใช้อำนาจหรือหน้าที่ตามกฎหมายใดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐใด ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใดๆ ใน กอ.รมน. เป็นเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้น หรือมีมติให้หน่วยงานของรัฐนั้นมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายในเรื่องดังกล่าว ให้ กอ.รมน. ดำเนินการแทนหรือมีอำนาจดำเนินการด้วยภายในพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วย

3.3 การจัดตั้งศูนย์อำนาจการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น

ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ในข้อ 3.2) ในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ให้ผอ.รมน. โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจจัดตั้งศูนย์อำนาจการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นเพื่อปฏิบัติการกิจอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างเป็นการเฉพาะก็ได้

โดยให้โครงสร้าง อัตราค่าจ้าง การบริหารจัดการ อำนาจหน้าที่ การกำกับติดตาม หรือบังคับบัญชาศูนย์อำนาจการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นนั้นเป็นไปตามที่ ผอ.รมน. โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ให้อำนาจของ ผอ.รมน. เป็นอำนาจของผู้อำนาจการศูนย์หรือหัวหน้าหน่วยงานนั้น

3.4 อำนาจในการออกข้อกำหนดของ ผอ.รมน.

เพื่อประโยชน์ในการป้องกันปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และ แก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ภายในพื้นที่ตามข้อ 3.1 ให้ผอ.รมน. โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

3.4.1 ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการหรืองดเว้นการปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด

3.4.2 ห้ามเข้าหรือให้ออกจากบริเวณพื้นที่ อาคาร หรือสถานที่ที่กำหนดในห้วงเวลาที่ปฏิบัติการ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้น

3.4.3 ห้ามออกนอกเคหสถานในเวลาที่กำหนด

3.4.4 ห้ามนำอาวุธออกนอกเคหสถาน

3.4.5 ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ หรือ กำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะ

3.4.6 ให้บุคคลปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดอันเกี่ยวกับเครื่องมือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของประชาชน ข้อกำหนดดังกล่าวนี้จะกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ด้วยก็ได้ แต่ทั้งนี้ข้อกำหนดดังกล่าวต้องไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ

3.5 การกลับใจเข้ามาขอตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ภายในเขตพื้นที่ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้กอ.รมน. ดำเนินการตามข้อ 3.1 หากปรากฏว่าผู้ใดต้องหาว่าได้กระทำความผิดอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด กลับใจเข้ามาขอตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนแล้ว ปรากฏว่าผู้นั้นได้กระทำไปเพราะหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์และการเปิดโอกาสให้ผู้นั้นกลับตัวจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในการนี้ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนของผู้ต้องหาพร้อมทั้งความเห็นของพนักงานสอบสวนไปให้ผอ.รมน. ในกรณีที่ ผอ.รมน. เห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานสอบสวนให้ส่งสำนวนพร้อมความเห็นของ ผอ.รมน. ให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาล หากเห็นสมควรศาลอาจสั่งให้ส่งผู้ต้องหา ให้ผู้อำนวยการเพื่อเข้ารับการอบรม ณ สถานที่ที่กำหนดเป็นเวลาไม่เกิน 6 เดือน และปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นที่ศาลกำหนดด้วยก็ได้ แต่การดังกล่าวต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหา

ทั้งนี้ เมื่อผู้ต้องหาได้เข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดดังกล่าวแล้ว กฎหมายได้กำหนดให้สิทธิภาคีอาญามาฟ้องผู้ต้องหานั้นย่อมเป็นอันระงับไป

3.6 บทบังคับตามกฎหมายต่าง ๆ กฎหมายได้กำหนดให้บรรดาข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง

หรือการกระทำตามข้อ 3. นี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและให้การดำเนินคดีใด ๆ อันเนื่องมาจากข้อกำหนด ประกาศคำสั่ง หรือการกระทำตามข้อ 3. นี้ให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม ทั้งนี้ ในกรณีที่ศาลจะต้องพิจารณาเพื่อใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาตามประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี ให้ศาลเรียก เจ้าพนักงานหรือพนักงาน เจ้าหน้าที่ซึ่งออกข้อกำหนด ประกาศหรือคำสั่ง หรือกระทำการนั้น มาเพื่อชี้แจง ข้อเท็จจริง รายงาน หรือแสดงเหตุผลเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวดังกล่าวด้วย

4. บทกำหนดโทษ

ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามข้อ 3.4 ข้อย่อยที่ 3.4.2 – 3.4.6 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

5. บทเฉพาะกาล

ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ข้าราชการ พนักงานลูกจ้าง และอัตรากำลัง ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 205/2549 เรื่อง การจัดตั้งกอง อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ลงวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2549 มาเป็นของกองอำนวยการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักรตามกฎหมายนี้ ตลอดจนให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้และกองบัญชาการ ผลสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 207/2549 เรื่อง การบริหารราชการในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ลงวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2549 เป็นศูนย์อำนวยการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่จัดตั้งขึ้น ตามมาตรา 17 ของกฎหมายนี้

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) กับความมั่นคง

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่าง การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง โดย

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชน มีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกရာช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับ ความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้น ในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

ตัวชี้วัด ประกอบด้วย (1) ความสุขของประชากรไทย (2) ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ (3) ความพร้อมของกองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง และการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง (4) บทบาทและการยอมรับในด้านความมั่นคงของไทยในประชาคม ระหว่างประเทศ และ (5) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่

1. การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อย และสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง โดย (1) การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (2) การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ (3) การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และ (4) การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ

2. การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง เพื่อแก้ไขปัญหาเดิม และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่เกิดขึ้น โดย (1) การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน (2) การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ (3) การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (4) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งทางบกและทางทะเล

3. การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง โดย (1) การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ (2) การพัฒนาและฝึกพลกำลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญภัยคุกคามได้ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ และ (3) การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ

4. การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์การภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อสร้างเสริมความสงบสุข สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลกอย่างยั่งยืน โดย (1) การเสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ (2) การเสริมสร้างและดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค และ (3) การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์การภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ

5. การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม เพื่อให้กลไกสำคัญต่าง ๆ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้หลักธรรมาภิบาล และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดย (1) การพัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม (2) การบริหารจัดการความมั่นคงให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ และ (3) การพัฒนากลไกและองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง⁶

⁶ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับย่อ), [https://www.senate.go.th/view/181/ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี/TH-TH](https://www.senate.go.th/view/181/ยุทธศาสตร์ชาติ%20ปี/TH-TH) (สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2568).

บทบาทของ กอ.รมน.กับความมั่นคง

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ได้มีการระบุถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ และวิธีการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงของ กอ.รมน. โดยมีบุคลากรในการปฏิบัติทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร เพื่อเข้ามาร่วมกันแก้ไขปัญหาความมั่นคง ซึ่งภารกิจที่สำคัญของ กอ.รมน. มีด้วยกันหลากหลาย และมีการเปิดกว้างสำหรับปัญหาใหม่ ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ปัจจุบันภารกิจหลักที่ กอ.รมน.ดูแล ได้แก่ เรื่องความมั่นคงโดยทั่วไป การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ การแก้ไขปัญหายาเสพติด ปัญหาแรงงาน การป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ การพิทักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและช่วยเหลือประชาชน การแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน รวมถึง การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยที่หลักการทำงานของ กอ.รมน.มุ่งเน้นที่การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา โดยเฉพาะการทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ถือเป็นภารกิจที่มีความซับซ้อนและสำคัญของ กอ.รมน. เนื่องจากปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก จึงมีการจัดตั้ง กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้าขึ้นมา เพื่อใช้กลไกตามพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ในการแก้ปัญหา ซึ่งมีการกำหนดแผนการทำงานในพื้นที่อย่างรอบด้านและใช้หลักการเมืองนำการทหาร คือ การที่ไม่ได้ใช้กำลังในการต่อสู้เป็นหลัก แต่เน้นการป้องกันตนเองและนำผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย กอ.รมน. เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านความมั่นคงภายในประเทศ ซึ่งแตกต่างจากภารกิจป้องกันประเทศที่อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงกลาโหม บทบาทของกอ.รมน.ที่ผ่านมา ถูกมองในประเด็นหลายเรื่อง เช่น เรื่องการจัดสรรงบประมาณที่มีเป็นจำนวนมาก ความซับซ้อนของโครงสร้างกอ.รมน. ภารกิจการทำงานที่ทับซ้อนกับหน่วยงานฝ่ายพลเรือนทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ไปถึงระดับจังหวัด หรือการทำงานที่ลดทอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งทางกอ.รมน.ก็ได้มีความพยายามสร้างความเข้าใจ โดยใช้การสื่อสารเพื่อแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสในการมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์ต่อสังคมไทย

และเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2568 ที่ผ่านมา พล.อ.พนา แคล้วปลอดทุกข์ ผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) ในฐานะรองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (รอง ผอ.รมน.) ประธานในการประชุมกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) พล.อ. ชัยพฤกษ์ ดิวงประพัฒน์ เสนาธิการทหารบก ในฐานะเลขาธิการ กอ.รมน. และผู้บริหาร กอ.รมน. ได้มีการประชุมร่วมกันและกล่าวถึงบทบาทของ กอ.รมน. ว่าได้ให้ความสำคัญในการทำงาน เพื่อให้เกิดความตระหนักและเตรียมพร้อมอยู่เสมอเกี่ยวกับความชัดเจนในบทบาทขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้าง ความเข้าใจและการรับรู้ในการทำงานของ กอ.รมน. และเน้นย้ำถึงบทบาทหน้าที่ในการป้องกัน ควบคุม แก้ไข และฟื้นฟูสถานการณ์ที่เป็นภัยหรืออาจเป็นภัยที่ก่อให้เกิดความไม่สงบสุข สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ รวมถึงการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ มีการมอบแนวทางการทำงานให้ทุกหน่วยดำเนินการ มุ่งเน้นทั้งเชิงรุกและการป้องกัน ให้รู้เท่าทันภัยคุกคามรูปแบบใหม่คู่ขนานไปกับ

การแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่ โดยอาศัยฐานข้อมูลการประเมินสถานการณ์ การแจ้งเตือนข่าวสาร รวมทั้งความร่วมมือจากมวลชนซึ่งถือเป็นหัวใจที่สำคัญ การกำกับดูแลของทุกส่วนงานให้เป็นไปตามทิศทางและแนวทางที่กำหนด โดยศูนย์ประสานการปฏิบัติ กอ.รมน. จะต้องเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนนโยบายที่สำคัญจากส่วนกลางไปสู่ระดับพื้นที่ การดำเนินงานแผนงานและโครงการของแต่ละหน่วยจะต้องทำผลการประเมินเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาผลงานต่อไปในอนาคต ในขณะที่กอ.รมน.ภาค และ กอ.รมน.จังหวัด ต้องเพิ่มบทบาทด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเฉพาะกอ.รมน.จังหวัด ต้องเป็นที่ปรึกษาด้านความมั่นคงให้กับผู้ว่าราชการจังหวัด ในฐานะ ผอ.รมน.จังหวัด เพื่อขับเคลื่อนกลไกการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน โดยสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นกับทุกภาคส่วน สำหรับการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ต้องริเริ่มและพัฒนากลยุทธ์ใหม่เพื่อให้เกิดความได้เปรียบและไม่ก่อให้เกิดเงื่อนไขหรือผลกระทบที่ซ้ำเติมปัญหาเดิม เน้นงานข่าวกรองที่ต้องทันเวลา มีการสร้างความร่วมมือจากภาคประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จ การทำงานจะต้องยึดถือความปลอดภัยของประชาชนเป็นหลัก และจะต้องปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายอย่างเคร่งครัด สำหรับการประสานงานกับส่วนราชการภายนอกต้องมีความชัดเจนและมีเอกภาพ และในส่วนของบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนทางทะเล ให้ กอ.รมน.ภาค และ กอ.รมน.จังหวัด ที่มีพื้นที่คาบเกี่ยวได้ประสานบูรณาการร่วมกับกองกำลังป้องกันชายแดน และศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ในพื้นที่ชายแดนด้านกัมพูชา กอ.รมน.จังหวัด ต้องเตรียมความพร้อมในการสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารในพื้นที่ส่วนหลัง พร้อมการรณรงค์ให้มวลชนของ กอ.รมน. เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างชัดเจน⁷

บทสรุป

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ได้มีการกำหนดภารกิจหน้าที่ของกอ.รมน.ในส่วนของ การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามด้านความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ พร้อมทั้งดำเนินการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่ที่จะเกิดทุน พินิจและรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ภัยพิบัติ มีการระดมสรรพกำลัง เครื่องมือของกองทัพและส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันต่อสถานการณ์และบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน การพัฒนาพื้นที่ทำกิน การทำเกษตรกรรม การจัดหาแหล่งน้ำสำหรับการเพาะปลูก เพื่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยบูรณาการกับทุกภาคส่วนในระดับจังหวัดและหน่วยงานทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ซึ่งความมั่นคงของรัฐมีความสำคัญต่อการรักษาเอกราช ในอดีตการทำลายความมั่นคงของรัฐอาจเกิดจากการใช้กำลังทางกายภาพ เช่น การใช้กองกำลังทหาร เพื่อให้ได้มาซึ่งดินแดนของรัฐ ปัจจุบันรูปแบบการทำลายความมั่นคงมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป

⁷ มติชนออนไลน์, ผบ.ทบ.ประชุมขต.กอ.รมน กำชับบูรณาการ - ประสานงานรองรับภัยคุกคาม, https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_5399171 (สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2568).

โดยอยู่ในรูปแบบของการใช้จิตวิทยา การทำลายระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อให้ประชาชนในรัฐเกิดความกลัวหรือทำให้ประชาชนมีมุมมองต่อรัฐบาลในการบริหารประเทศที่ไม่สามารถบริหารประเทศต่อไปได้ ในอดีตนั้นประเทศไทยได้มีการจัดตั้ง กอ.รมน. ขึ้นมาเพื่อเป็นการต่อต้านกองกำลังคอมมิวนิสต์ เพราะถือว่าเป็นภัยของความมั่นคงของประเทศชาติ ซึ่งหากไม่มีการจัดตั้ง กอ.รมน. ประเทศไทยอาจจะมีการปกครองหรือเผยแพร่การปกครองแบบคอมมิวนิสต์เข้าสู่ประเทศไทยมากขึ้น และ อาจทำให้เกิดผลเสียในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ด้านความสัมพันธ์ทางการทูต รวมถึงความน่าเชื่อถือ ซึ่งปัจจุบันคอมมิวนิสต์ได้ยุติบทบาทลง แต่อย่างไรก็ตาม กอ.รมน. ก็ยังคงทำหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงอยู่ เนื่องจากปัจจุบันรูปแบบของภัยความมั่นคงไม่ใช่ภัยที่เกิดแต่กองกำลังทางทหารเพียงอย่างเดียว แต่มีการขยายตัวที่กว้างออกไป ทำให้กอ.รมน. ต้องมีการปรับบทบาทและภารกิจให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน พร้อมทั้งต้องมีการเฝ้าระวังและประเมินภัยคุกคามทุกรูปแบบ โดยเฉพาะภัยรูปแบบใหม่ ๆ อย่างปัญหายาเสพติด การก่อการร้าย และแก๊งคอลเซ็นเตอร์ - กลุ่มสแกมเมอร์ ด้วยความร่วมมือแบบบูรณาการจากทุกภาคส่วน โดยต้องมีการสร้างภูมิคุ้มกันทางความคิด ให้ประชาชนเข้าใจข้อมูลที่ถูกต้อง และร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการปกป้องชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อันจะส่งผลให้ กอ.รมน. เกิดการขับเคลื่อนภารกิจตามนโยบายของรัฐบาลได้อย่างเข้มแข็ง อันจะเป็นการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรให้มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

บทความวารสาร

วิชุดา สาธิตพร. ความมั่นคงไทย: ความท้าทายในอนาคต. วารสารสถาบันพระปกเกล้า, (2559): 6.

วันชัย วัฒนศัพท์. ความมั่นคงคืออะไร ใครมั่นคง?. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, (2553): 2.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร. ประวัติความเป็นมา. <https://www.isoc.go.th/about.php>
(สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2568).

ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา. อดีต ปัจจุบัน และอนาคตของ กอ.รมน.

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=644491811187517&set=pb.100068801126666.-2207520000> (สืบค้นเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2568).

มติชนออนไลน์. ผบ.ทบ.ประชุมนขต.กอ.รมน กำชับบูรณาการ-ประสานงานรองรับภัยคุกคาม.

https://www.matichon.co.th/news-monitor/news_5399171 (สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2568).

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับย่อ).

[https://www.senate.go.th/view/181/ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี/TH-TH](https://www.senate.go.th/view/181/ยุทธศาสตร์ชาติ%20ปี/TH-TH) (สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2568).